

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2025 m. rugpjūčio 21 d., Nr. 25–121AR

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 3, 4, 5, 6, 12, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 27, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 54, 57, 60, 65, 67, 70, 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, PAPILDYMO 76 STRAIPSNIU IR 55, 56, 68 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS KONTROLĖS IR VIDAUS AUDITO ĮSTATYMO NR. IX-1253 9, 10, 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 19 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išvadoms (toliau – VRM) gauti pateiktus Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 3, 4, 5, 6, 12, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 27, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 54, 57, 60, 65, 67, 70, 72 straipsnių pakeitimo, papildymo 76 straipsniu ir 55, 56, 68 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) Nr. I-1491 10 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 9, 10, 13 straipsnių pakeitimo įstatymo bei Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo (toliau – PĮ) Nr. XIII-328 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus. Žemiau teikiame LVK pastabas ir pasiūlymus.

Dėl VRM siūlymo patikslinti vidaus sandorio sudarymo sąlygas

Savivaldybės teisė sudaryti vidaus sandorius su savivaldybės kontroliuojamomis įmonėmis turi tiesioginį poveikį privačiam verslui, nes prekių ar paslaugų užsakymai, kurie galėtų būti nukreipti privačioms įmonėms, gali atitekti subjektams, kuriuos kontroliuoja savivaldybė. Konstitucinio Teismo praktika patvirtina (pavyzdžiui, [2022](#) ir [2024](#) metų nutarimai), jog „*vidaus sandoriai, organizuojant tam tikrų viešųjų paslaugų [...] teikimą, gali būti sudaromi tik išimtinu atveju – tik jei taip siekiama užtikrinti, kad minėtos viešosios paslaugos būtų teikiamos nuolat, kad jomis galėtų naudotis visi gyventojai, kad jos būtų kokybiškos, be to, tik prieš tai įvertinus tokio sprendimo įtaką sąžiningai konkurencijai*“ (2024–10–10 Konstitucinio Teismo nutarimo 13.3 dalis).

VRM siūlymu bandoma spręsti praktikoje kylančią problemą, kai trūksta aiškumo, kaip savivaldybėms įvertinti sprendimo sudaryti vidaus sandorį įtaką konkurencijai. Siūlomas keisti VPĮ 10 straipsnio 2 dalies 1 punktą konkretizuotų, kad vidaus sandorį perkančioji organizacija galėtų sudaryti „*atlikusi konsultaciją su rinkos dalyviais arba įvykdžiusi viešąjį pirkimą*“ ir taip įsitikinusi, kad „*viešojo pirkimo būdu būtų neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo*“. VRM siūlymu analogiškas pakeitimas būtų padarytas ir PĮ 19 straipsnyje, kurio toliau atskirai nekomentuosime.

VRM siūlymas numatyti pareigą, kad prieš sudarant vidaus sandorį būtų konsultuojamasi su rinkos dalyviais arba vykdomas viešasis pirkimas, siekiant išsiaiškinti galimybę įsigyti reikiamas paslaugas, yra sveikintinas ir LVK jam pritaria. Jeigu tokia pareiga būtų vykdoma ne formaliai, ji apsaugotų privatų verslą nuo nepagrįstų savivaldybių ar kitų perkančiųjų organizacijų sprendimų pirkti paslaugas iš savų įmonių užuot pasinaudojus rinkos teikiamais pasiūlymais.

Vis dėlto, nors aukščiau minėtas tikslinamas vidaus sandorio sudarymo sąlygas vertiname teigiamai, tačiau norime atkreipti dėmesį į VRM siūlymą numatyti aplinkybę, kada perkančioji organizacija galėtų sudaryti vidaus sandorį neatlikusi konsultacijų su rinkos dalyviais ar neįvykdžius viešojo pirkimo. Siūlomame naujoje VPĮ 10 straipsnio 7 dalyje būtų nurodyta, kad *„konsultacijos su rinkos dalyviais ar viešojo pirkimo atlikti nereikia, jei konkurencijos nėra ir paslaugas teikti gali tik konkretus tiekėjas dėl techninių priežasčių“*.

LVK nuomone, aukščiau minėta nuostata sukuria riziką, kad vidaus sandoriai bus sudaromi ne tik išimtiniais atvejais, bet laisvai naudojantis „techninių priežasčių“ pateisinimu, nepaisant to, kad VRM siūlymo aiškinamajame rašte nurodoma, jog „techninės priežastis reikėtų suprasti siaurai, kai nėra pagrįstų alternatyvų ar pakaitalų, kuriuos būtų galima naudoti“.

Apibendrinant, LVK pritaria siūlomiems VPĮ 10 straipsnio ir PJ 19 straipsnio pakeitimams, kad vidaus sandoriai galėtų būti sudaromi tik atlikus konsultacijas su rinkos dalyviais ar įvykdžius viešąjį pirkimą, tačiau kartu siūlo atsisakyti „techninių priežasčių“ išimties, nes „techninės priežastys“ nepanaikina konsultacijų su rinkos dalyviais arba viešojo pirkimo būtinybės. Tik po konsultacijų ar viešojo pirkimo tos techninės priežastys ir gali būti objektyviai pripažintos kaip egzistuojančios.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė